

Становище

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен

„доктор”

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма: Педагогическа и възрастова психология

автор: Константиния Христос Цякмаки

тема: „ Самооценка и творчески характеристики на 11 – 12 годишни ученици “

1.Общо описание на представените материали

По избор от научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „ Самооценка и творчески характеристики на 11 – 12 годишни ученици “ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Константиния Христос Цякмаки – редовен докторант към катедра „Психология”, отчислен с право на защита.

Представеният от Константиния Христос Цякмаки комплект материали е на хартиен носител и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ”. Той включва всички необходими документи. Докторантката е приложила публикации и учебни материали.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Темата на дисертационното изследване е актуална в научно – изследователски и в практически аспект. Като психологични конструкти творчеството и самооценката са разгледани в генетичен план и са очертани техните взаимни влияния. В предложеното изследване актуалността е изразена в опита да се постигне по-дълбоко разбиране на влиянието на глобалната самооценка и различните равнища на развитие на глобалната самооценка върху творчеството и когнитивната и персонална интелигентност.

Актуалността на темата се открива особено силно в контекста на търсенето на пътища за подобряването на творчеството при децата.

3. Познаване на проблема

Докторантката се опитва обосновано да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретичното и емпиричното изследване. Изследването представя задълбочен анализ на креативността и интелигентността. Креативността е разгледана в контекста на различните теории, което открива възможности за нейното по-дълбоко концептуализиране. Разгледани са различните теории за креативността и интелигентността. Подробно са представени когнитивните, мотивационните и персонологичните измерения на креативността и интелигентността, както и значението на креативността за самоопределението на детето. Изследването съдържа и подробен анализ на самооценката на видовете самооценки и на влиянието на видовете самооценки върху различните активности и самоосмислянето. Докторантът разглежда един от аспектите на самооценката – генерализираната самооценка и нейното влияние върху креативността в плана на развитието. Така темата за креативността се обвързва с видовете самооценки и техните влияния. По този начин се очертава възможност за много по-дълбоко осмисляне на отношението между тези два конструкта. Теоретичният анализ е допълнен с прецизно емпирично изследване, в което се използват вече български версии на въпросници за изследване на самооценката и творчеството. Намирам за интересни откритията свързани с равнищата на глобалната самооценка и техните отражения върху творческите прояви на личността, които са в съгласие с много от емпиричните изследвания, както и с необходимостта от повишаване на самооценката като един от факторите за творчеството в дадената възраст.

4. Методика на изследването

Методиката отразява основния замисъл на изследването и на концептуалното му осмисляне. Самата методика включва:

Скала за изследване на глобалната самооценка, създадена от Rosenberg (1965), адаптирана от И. Пенева и С. Стоянова (Peneva & Stoyanova, 2011). Скалата е предназначена за оценката на отношението на човека към притежаваните качества и способности. Състои се от 10 твърдения, отразяващи позитивната или негативната ориентация на личността към себе си. Скалата за отговори е ординална – 4 степенна, със следните означения: 1 - „напълно несъгласен“, 2 - „несъгласен“, 3 – „съгласен“, 4 – „напълно съгласен“. Скалата включва два фактора, измерващи съответно равнище на личностно самоуважение и самоподценяване.

Скала за изследване на творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) в модификация на М. Мутаfoва (Mutafova, 2007, p.p. 198-203) на адаптираната от Л. Здравчев, и И. Паспаланов, (Zdravchev & Paspalanov, 1985) Личностна скала за оценка на поведенческите характеристики на надарените и талантиливи ученици, разработена от Д. Рензули и Р. Хартман (Renzulli, et. all, 1976) . Творческите характеристики се оценят чрез 4 степенна скала, като 1 - означава, че съответната творческа характеристика е с най-ниска степен на изразеност (тя се проявява „рядко или никога“), 2 - означава, че съответната творческа характеристика е с по-висока степен на изразеност (тя се проявява „от време на време“), 3 - означава, че съответната творческа характеристика е с висока степен на изразеност (тя се проявява „често“) и 4 - означава, че съответната творческа характеристика е с най-висока степен на изразеност (тя се проявява „почти винаги“). Всяка степен на изразеност (от 1 до 4) на съответна творческа характеристика означава същият брой точки за изследваното лице.

Въпросниците са с добри психометрични характеристики, което осигурява обективно интерпретиране на емпиричните данни и постигане на предвидената цел, на задачите, произлизащи от нея и обосноваването на заключенията по отношение на формулираните хипотези.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 146 страници в основния текст, който включва 38 таблици и 2 фигури. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, изводи и препоръки за практиката, заключение и литература. Библиографията е със 126 заглавия на английски език. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, инструменти на изследването с подробно описание на психометричните характеристики и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Представените анализи и изводи са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

За оценката на дисертационното изследване ще приема следните критерии:

- новост – собствен принос при решаването на изследователския проблем;
- научна ерудиция, изразена в обективността и коректността на представените идеи и възгледи при теоретичното разглеждане на темата и при обзора на литературните изследвания както и в подбора на методиките и анализа на емпиричните данни;
- подробно описание на методиките на изследването и на техните психометрични характеристики;
- коректно представяне на емпиричните данни като се използват статистически методи и анализи на резултатите;

-авторски приноси и препоръки, относно използването на резултатите от научните изследвания.

Приносите на Константиния Христос Цямаки са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

Разработен е теоретичен модел на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Реализиран е оригинален изследователски дизайн на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Коректно коментиран съвременен статистически анализ на резултатите от изследването на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици.

Разкрити са особености на връзките между нивата на глобалната самооценка (самоподценяване и самоуважение) и творческите характеристики (като компонент на умствената надареност) на 11-12 годишните ученици, ценни за съвременната образователна практика.

Това ми дава основание да отбележа, че изследването има приноси в осмислянето на връзката между творчество и самооценка, което открива възможности за развитието на креативността при децата.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията.

9. Лично участие на докторанта

Константиния Христос Цямаки е била редовен докторант към катедра „Психология”. Тя е реализирала самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са нейно лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считам, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява

теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Константиния Христос Цямаки притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията за факторите, които влияят върху творчеството при децата.

12. Препоръки за бъдещо използване

Предлагам основния текст на дисертацията да се разшири като се наблегне на търсенето на пътища за подобряване на самооценката, като един от факторите за развитието на творчеството при децата.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантката Константиния Христос Цямаки притежава задълбочени познания по темата на дисертацията. Смятам, че кандидатката отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „НЕОФИТ РИЛСКИ” . След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор” на Константиния Христос Цямаки, за което давам и своя утвърдителен вот.

28 09 2016 г.

Рецензент:

/проф. дпн Румен Стаматов/